

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Πάνος Βάρδας

Καθηγητής Καρδιολογίας

Πρ. Πρόεδρος Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας

“ Το μέλλον της Ιατρικής και επιμέρους της Καρδιολογίας είναι συνυφασμένο με τις τεχνολογικές εξελίξεις ”

Ο Καθηγητής Πάνος Βάρδας θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ο μεγάλος οραματιστής της Καρδιολογίας στην Ελλάδα. Ξεκινώντας από το μηδέν, με έμπνευση και πολλή δουλειά, κατάφερε να ανελιχθεί σε όλες τις στρατηγικές επιστημονικές θέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό, με αποκορύφωμα την προεδρία, το 2010, της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας.

Ανάμεσα στα άλλα, διατέλεσε Καθηγητής Καρδιολογίας και Πρόεδρος της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης, ιδρύοντας την καρδιολογική κλινική του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ηρακλείου. Υπήρξε Πρόεδρος της Ελληνικής Καρδιολογικής Εταιρείας, της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Αρρυθμιών και της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας (ESC).

Τα τελευταία χρόνια ο Καθηγητής Πάνος Βάρδας διευθύνει στις Βρυξέλλες το γραφείο της ESC, με κύριο αντικείμενο την ανάπτυξη καινοτόμων ακαδημαϊκών συνεργασιών στον καρδιολογικό τομέα και είναι ο Συντονιστής του Καρδιολογικού και Καρδιοχειρουργικού Τομέα του Ομίλου «ΥΓΕΙΑ».

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΥΣ: ΗΛΙΑ ΣΑΝΙΔΑ, ΓΙΩΡΓΟ ΛΙΓΝΟ

Ο καθηγητής Βάρδας πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας, Βαρκελώνη 2014, με τους Καθηγητές Jeroen Bax, Michel Komajda, Magdi Yacoub.

- Διατελέσατε Πρόεδρος της ΕΚΕ το διάστημα 2000-2001. Ποιες ήταν οι τότε συνθήκες στον τομέα της Καρδιαγγειακής Ιατρικής και ποιοι ήταν οι κύριοι στόχοι κατά τη θητεία σας;

«Στην περίοδο της προεδρίας μου, η καρδιαγγειακή ιατρική σημείωνε μία από τις ουσιαστικότερες εξελίξεις στην ιστορία της. Δύο εξαιρετικής σημασίας πεδία, αυτό της στεφανιαίας νόσου, αλλά και του αιφνίδιου καρδιακού θανάτου, προσεγγίζονταν με εξαιρετικά νέες θεραπευτικές λύσεις. Μιλώ για την αγγειοπλαστική και τα ενδοαυλικά

stents, αλλά οπωσδήποτε και για τους εμφυτευμένους απινιδωτές. Πράγματι, οι προηγούμενες καινοτομίες, μαζί με τις στατίνες και τα αντιαιμοπεταλιακά, όπως η κλοπιδογρέλη, είχαν ξεκινήσει τη διαδρομή τους, στην δεκαετία 1990-2000.

Ο π ο ω σ δ ή π ο τ ε , όμως στους καιρούς της προεδρίας μου, η αισιοδοξία των εξελίξεων ήταν διάχυτη παντού: στους ασθενείς, τους ιατρούς και οπωσδήποτε στην σχετική βιομηχανία. Νιώθω τυχερός που υπήρξα πρόεδρος σε μία περίοδο ιδιαίτερης ανάπτυξης της καρδιαγγειακής ιατρικής.

Οι κύριοι στόχοι της προεδρίας μου ταυτίζονται με το

“ Το 2001, στην μέση της προεδρίας μου, διέγινωσα ότι η Ελληνική Καρδιολογική Κοινότητα είχε ανάγκη ένα ποιοτικό αγγλόφωνο περιοδικό που θα έκανε γνωστότερη διεθνώς την καρδιολογία της χώρας μας. ”

στρατηγικό μου όραμα: συγκεκριμένα τη Μεγάλη Ελληνική Καρδιολογία, αναπτυγμένη σε όλες τις περιοχές της χώρας μας και οπωσδήποτε διεθνώς αναγνωρίσιμη.

Με βάση αυτή την στρατηγική σκέψη εργάστηκα ακατάπαυστα για τα ακόλουθα:

- α. Να αναπτυχθεί η καρδιολογία και καρδιοχειρουργική, όχι μόνο της Αθήνας, αλλά επίσης της Κρήτης και επέκεινα της υπόλοιπης Ελλάδας
- β. Να δω Έλληνες καρδιολόγους, κυρίως νέους, να συμμετέχουν στις δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας (π.χ. Working Groups, Associations)
- γ. Να ισχυροποιήσω την προσωπική μου θέση μέσα στους πυρήνες αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας και
- δ. Να δημιουργήσω ένα νέο αγγλόφωνο περιοδικό, το “Hellenic Journal of Cardiology”, ανεξάρτητο από την υπάρχουσα “Ελληνική Καρδιολογική Επιθεώρηση”, που θα στόχευε με την ποιότητα του να συμπεριληφθεί στην σχετική βάση PubMed της Αμερικανικής Ιατρικής Βιβλιοθήκης. Πέρα από τα προηγούμενα, σταθερή στρατηγική μου προτεραιότητα υπήρξε η ουσιαστικότητα, σε όλες τις δραστηριότητες της εταιρείας μας».

- Ως ο πρώτος editor της αγγλικής έκδοσης του περιοδικού «Hellenic Journal of Cardiology» και εμπνευστής του, θυμάστε τις τότε συνθήκες και τη στόχευση που είχατε;

«Θα ήθελα με εξαιρετική ταπεινότητα και ευγένεια να επισημάνω ότι υπήρξα όντως ο εμπνευστής αλλά παράλληλα και ο δημιουργός του περιοδικού. Το νέο περιοδικό δημιουργήθηκε αποκλειστικά στην κλινική μας στην Κρήτη, ουσιαστικά με την βοήθεια των μελών όλης της κλινικής και οπωσδήποτε του κ. Ηρακλή Μαυράκη και κ. Philip Lees.

Πάντοτε στην καριέρα μου έθετα υψηλούς στόχους. Θεωρώ τον εαυτό μου Entrepreneur. Τότε, το έτος 2001 στην μέση της προεδρίας μου, διέγνωσα ότι η Ελληνική Καρδιολογική Κοινότητα είχε ανάγκη ένα ποιοτικό αγγλόφωνο περιοδικό που θα έκανε γνωστότερη διεθνώς την καρδιολογία της χώρας μας. Παράλληλα, πολλές ελληνικές εργασίες θα είχαν την ευκαιρία καταχώρησης στην βάση δεδομένων PubMed και μελέτης από διεθνές ακροατήριο.

Πολύ απλά, οι συγγραφείς θα είχαν αυτόματα

τεράστιο κέρδος στο βιογραφικό τους σημείωμα. Οι δημοσιεύσεις τους θα ήταν πλέον κτήματα με αξία.

Όταν ανακοίνωσα την απόφασή μου στο Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας, όπως συνήθως συμβαίνει στην Ελλάδα, υπήρξε απαισιοδοξία και κοντόφθαλμη όραση. Δεν επιθυμώ να αναφέρω ονόματα και σιχομουθίες. Ανέλαβα την προσπάθεια με πάθος, ως δημιουργός και Founding Editor αυτού του νέου περιοδικού.

Οπωσδήποτε, αυτό το νέο δημιούργημα είχε νέους κωδικούς αριθμούς έκδοσης (ISSN κ.λπ.) και έπρεπε να πληροί τα λεπτομερή προαπαιτούμενα ώστε να είναι επιτυχής τρία χρόνια αργότερα η αίτησή μας προς την National Library of Medicine, National Institute of Health, Bethesda, USA. Εργαστήκαμε ακάματα και συστηματικά. Γνωρίζαμε ότι κάθε αντίστοιχη αίτηση, υποβαλλόταν σε εξαντλητική αξιολόγηση. Υποβάλαμε την αίτησή μας στο τέλος Οκτωβρίου 2004. Όταν λάβαμε το email της θετικής απάντησης, στις 22 Φεβρουαρίου 2005, η στιγμή ήταν καταλυτική. Ανείπωτη ευτυχία! Πετύχαμε με την πρώτη προσπάθεια αυτό που για πολλές εταιρείες και εκδότες ήταν όνειρο δεκαετιών.

Αργότερα περάσαμε στην δεύτερη επιτυχή προσπάθεια, για να επιτύχουμε ένα αξιοπρεπές παράγοντα σημασίας (Impact Factor).

Συμπερασματικά στοχεύσαμε υψηλά, εμείς, η Καρδιολογική Κλινική της Κρήτης, μόνοι και αβοήθητοι, και πετύχαμε το κάλλιστο. Η σημερινή πολύ ικανοποιητική διαδρομή του περιοδικού, οπωσδήποτε με ικανοποιεί».

- Το 2009 επιτύχατε την εκλογή σας στην προεδρία της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας, κάτι που αποτέλεσε μέγιστη επιτυχία και τιμή για την Ελληνική Καρδιολογική Κοινότητα. Τι πιστεύετε ότι συντέλεσε στην εκλογή σας και ποια ήταν η εμπειρία σας από τη θητεία αυτή;

«Η εκλογή μου στην Προεδρία της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας, το 2010, στην καρδιά της οικονομικής κρίσης και της απαξίωσης της χώρας μας, υπήρξε για όλους μας, την οικογένειά μου, την κλινική, την Ελληνική Καρδιολογική κοινότητα και οπωσδήποτε για την ταπεινότητά μου, πράξη δικαίωσης ενός αγώνα υπέρμετρου. Αγώνα που ξεκίνησε το 1992, χωρίς διαλείμματα

Ο Καθηγητής Βάρδας, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας, Βαρκελώνη 2014, στο επίσημο δείπνο του προέδρου με τη σύζυγό του και την κόρη του.

και διακοπές, με θυσίες και κόπους απίστευτους και συνεχή ταξίδια, ξεκινώντας από την Κρήτη και καταλήγοντας στην Κρήτη.

Νομίζω, ότι εκλέχτηκα για πολλούς και συγκεκριμένους λόγους, κυρίως τους εξής:

α. Η ηγετική ομάδα της Ευρωπαϊκής Καρδιολογικής Εταιρείας βεβαιώθηκε μέσα από την εμπειρία ετών ότι στο πρόσωπό μου συναντούσε ένα απόλυτα συνεπές και ιδιαίτερα εργατικό επιστήμονα.

β. Προσωπικά, διατηρούσα εξαιρετικό κουράγιο και αφοσίωση στην ιδέα της κατάκτησης της προεδρίας. Απλά, το ήθελα πολύ.

γ. Είχα μία εξαιρετική υποστήριξη από την οικογένειά μου και κυρίως τη σύζυγό μου.

δ. Σεβάστηκα και τίμησα σε όλες τις χώρες τα μέλη

της εταιρείας μας, όλους εκείνους που είχαν το δικαίωμα να αποφασίζουν.

Σήμερα, μετά από συνεχή 32 έτη, εξακολουθώ να συμμετέχω στις δραστηριότητες της εταιρείας μας. Στις Βρυξέλλες υπηρετώ ως επικεφαλής του στρατηγικού σχεδιασμού, στην οντότητα που ως πρόεδρος της ESC δημιούργησα, το ESC European Heart Agency.

Όλα αυτά τα χρόνια η Ευρωπαϊκή Καρδιολογική Εταιρεία είναι το ιδιαίτερο σπίτι μου και ο χώρος έμπνευσής μου. Είμαι ευτυχής για αυτή τη διαδρομή. Ευχαριστώ τον Θεό, που μου έδωσε αυτή την ευκαιρία της συνεχούς επιτυχούς ενασχόλησης».

- Πώς βλέπετε το μέλλον της Καρδιολογίας τα επόμενα χρόνια και ιδιαίτερα στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης και της ψηφιακής καρδιολογίας;

«Το μέλλον της Ιατρικής και επιμέρους της Καρδιολογίας είναι συνυφασμένο με τις τεχνολογικές εξελίξεις.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη και επιμέρους η Παραγωγική Τεχνητή Νοημοσύνη, αλλά και άλλα πεδία της ψηφιακής υγείας, όπως τα Digital Twins κ.λπ., θα οδηγήσουν σε καταλυτικές αλλαγές.

Είναι, επομένως, απόλυτα σαφές, ότι οι νέοι καρδιολόγοι χρειάζεται να ασχοληθούν ουσια-

στικά με την Τεχνητή Νοημοσύνη, τα wearables και όλες τις εξελίξεις.

Θεωρώ όμως την καρδιολογία τυχερή ειδικότητα γιατί ευνοείται εξαιρετικά από τις συντελούμενες εξελίξεις».

- Το Networking αποτελεί πλέον αναπόσπαστο τμήμα τόσο του επαγγελματικού όσο και του επιστημονικού χώρου.

Με ποιους τρόπους μπορεί να ενισχυθεί περαιτέρω και ποια οφέλη διακρίνετε;

“ Όλα αυτά τα χρόνια η Ευρωπαϊκή Καρδιολογική Εταιρεία είναι το ιδιαίτερο σπίτι μου και ο χώρος έμπνευσής μου. Είμαι ευτυχής για αυτή τη διαδρομή.

”

Η πρώτη συνάντηση ESC Digital Health, Εσθονία, 2019.

«Το Networking είναι όντως αναπόσπαστο στοιχείο επιτυχίας, στους επαγγελματικούς και επιστημονικούς χώρους. Σήμερα, στην ψηφιακή εποχή, το Networking είναι αναμφίβολα ευκολότερο. Οπωσδήποτε, όμως είναι και ο χαρακτηρισμός και η προσωπικότητα που παίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη κάθε δικτύου. Η δικτύωση απαιτεί εξωστρέφεια, ανοιχτούς ορίζοντες στην σκέψη και στις αναζητήσεις, αγάπη για το άγνωστο».

- Η πολύχρονη εμπειρία και η πολύπλευρη επιστημονική σας δραστηριοποίηση είναι σημαντική. Ποια είναι η συμβουλή σας σε κάθε νέο γιατρό και ειδικότερα καρδιολόγο; Πού θα πρέπει να δώσει έμφαση για να έχει μια αξιόλογη επιστημονική παρουσία τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό;

«Κάθε νέος ιατρός χρειάζεται να μοχθήσει για να καταξιωθεί. Οπωσδήποτε, χρειάζεται να αγαπά πολύ το στόχο που θέλει να κατακτήσει. Για μένα η ουσία του χαρακτήρα, η συνέπεια και η εντιμότητα είναι κυρίαρχα στοιχεία μίας αξιό-

πρεπούς επιστημονικής διαδρομής, στη χώρα μας ή πέρα από τη χώρα μας.

Θα κλείσω, ωστόσο, με περίσκεψη και σχετική κατάρτιση.

Δυστυχώς τα παραδείγματα κίβδηλων διαδρομών δεν είναι λίγα στη χώρα μας. Λυπάμαι γιατί η αξιοκρατία υστερεί.

Ας προσπαθήσουμε με κάθε μέσο, να στηρίξουμε κάθε νέα ή νέο συναδέλφο με χαρακτηριστικά ουσιαστικότητας, ήθους, ποιότητας και χαρισματικό γνωσιακό σύνολο. Είναι ευλογία, να υποστηρίζει καλούς ανθρώπους και καλούς επιστήμονες.

Είναι, νομίζω, ευρύτερα γνωστό, ότι καθημερινά, κοπιάζω με τις ταπεινές δυνάμεις μου ώστε να προσφέρω δυνατότητες σε νέους συναδέλφους που θα πάρουν το μικρό και το λίγο, ίσως μίας υποτροφίας, για να αναπτύξουν αργότερα διαδρομές δυσθεώρητες και γόνιμες.

Εμείς ξεκινήσαμε από τα ταπεινά χωριά μας και αξιωθήκαμε μεγάλες στιγμές, γιατί πιστεύουμε στις κλασικές αξίες και τα όνειρά μας είχαν πάθος, κουράγιο και πίστη στους στόχους μας».